

Het verhaal achter de techniek

Ir. J.A. Steenbergen en drs. R. Litjens RA

De Amerikaanse toezichthouder SEC (Security and Exchange Commission) kondigt begin dit jaar aan om financiële informatie te gaan vragen op basis van XBRL (eXtensible Business Reporting Language). De Europese Commissie heeft in 2004 een subsidie van €1 miljoen verstrekt voor het project XBRL in Europa. In ons eigen land verwacht het ministerie van Justitie, verantwoordelijk voor de Wet op de Jaarrekening, door het gebruik van XBRL tot 2008 een besparing van maar liefst €420 miljoen te realiseren. Dit zijn zomaar wat berichten van de laatste tijd over XBRL. Vraagt u zich ook wel eens af waar deze ophef over XBRL vandaan komt en welke voordelen er eigenlijk voor uw organisatie te behalen zijn? Dit artikel richt zich vooral op de te realiseren voordelen en randvoorwaarden die een implementatie van XBRL met zich mee kan brengen, en gaat daarbij kort in op de techniek achter XBRL. Daarnaast besteden wij aandacht aan het raakvlak van corporate governance en XBRL.

Inleiding

Ondernemingen moeten zich aanpassen aan de steeds strengere regelgeving ten aanzien van de beheersing van de organisatie en verantwoording. Zo dwingt de SOX-regelgeving hen diverse complianceverklaringen af te leggen. Ook hebben veel ondernemingen te maken met de voorstellen van de commissie-Tabaksblat. Uit een recent onderzoek ([Vank05]) blijkt dat ondernemingen bij de invoering van die regelgeving onvoldoende aandacht besteden aan de rol van de informatietechnologie. Volgens de onderzoekers ziet de meerderheid van de bedrijven de invoering van Tabaksblat als een verplicht nummer waarbij het IT-aspect buiten beschouwing wordt gelaten. Men vergeet hierbij dat in bijna elke organisatie het overgrote deel van de risicobeheersings- en controlesystemen is opgenomen in geautomatiseerde systemen. Dit geldt niet alleen voor de financiële rapportages, maar ook voor de managementrapportages en de internecontrolemaatregelen. Zonder oordeel over de kwaliteit en de governance van IT is dus geen oordeel te geven over de kwaliteit van de systemen voor risicobeheersing en controle. Hiermee kan dus worden gesteld dat door de steeds strengere regelgeving een kwalitatief goed IT-beleid ook steeds meer een voorwaarde is voor 'good governance'. Daarnaast moeten met name werkmaatschappijen van grotere ondernemingen tevens voldoen aan interne kwaliteitsprogramma's als ISO, EFQM en Sigma. Kortom, het management ziet zich momenteel geconfronteerd met de taak om effectief en efficiënt deze verschillende verantwoordingsrapportages op te leveren ([Bigg04]).

Ir. J.A. Steenbergen is werkzaam als junior consultant bij KPMG Information Risk Management in De Meern. Hij is betrokken bij diverse audit- en adviesopdrachten op het gebied van ICT. Zijn interesse voor XBRL vloeit voort uit de resultaten van zijn afstudeeronderzoek aangaande het optimaliseren van rapportageprocessen binnen verzekeringsmaatschappijen. Binnen KPMG is hij actief in de XBRL-werkgroep.

steenbergen.jeroen@kpmg.nl

Drs. H.J.R. Litjens RA is binnen KPMG Dutch Caribbean als Supervising Senior werkzaam op Aruba. Hij is verantwoordelijk voor controles op de named accounts en houdt zich bezig met werkzaamheden op het gebied van Corporate Finance. Hij is tevens projectlid geweest van de NTP XBRL-taxonomie-werkgroep voor de jaarrekening. XBRL heeft reeds enkele jaren zijn interesse.

litjens.robin@kpmg.an

Vaak spelen bedrijven op dit soort ontwikkelingen in door telkens een apart project op te starten. Een samenhangend beleid ontbreekt daarbij echter. Het gevolg is dat de zogeheten compliancekosten drastisch toenemen zonder dat bedrijven de externe ontwikkelingen gebruiken om de geautomatiseerde gegevensuitwisseling te verbeteren. Zo zie je dat ondanks de omvangrijke investeringen die gedaan zijn in ERP, veel van de waarde van informatie verloren blijkt te gaan. Terwijl interne en externe betalingstransacties wel efficiënt worden verwerkt, wordt hierop gebaseerde financiële informatie veelal handmatig opgesteld en uitgewisseld. De oorzaak hiervan is dat binnen een organisatie momenteel een diversiteit aan gehanteerde gegevensformaten aanwezig is, zoals spreadsheets, tekst- en webpagina's, welke niet direct uitwisselbaar zijn. Vanwege deze compatibiliteitsproblemen zijn organisaties genoodzaakt om verschillende handmatige handelingen te verrichten om verantwoordingsrapportages te completeren en geschikt te maken voor publicatie. Dit blijkt ook uit een recent NIPO-onderzoek waaruit naar voren komt dat *'per werkweek, per werknemer een dag gewonnen kan worden'* ([Hill03]). De benodigde gegevens zijn verspreid binnen de organisatie, en aangezien systemen en databases niet altijd op elkaar aansluiten, wordt veelal het 'oude' papieren formaat of PDF gebruikt om gegevens te representeren en uit te wisselen.

Een kwalitatief goed IT-beleid is essentieel voor good governance

In kader 1 staan enkele voorbeelden uit de praktijk die de bovenstaande problematiek kenmerken.

Kader 1. Voorbeelden van de problematiek in de praktijk.

Een grote internationale organisatie ontvangt de winst-en-verliesrekening van diverse dochters en moet deze vervolgens handmatig overtypen in haar eigen consolidatiesystemen, omdat de bestanden niet gestandaardiseerd zijn. Deze handeling is foutgevoelig, duurt lang en kost waardevolle uren.

Bij de uitwisseling moeten de data handmatig worden overgetypt of met niet-transparante interfaces worden bewerkt, wat de kans op fouten vergroot.

Een instelling ontvangt de jaarrekeningen van diverse organisaties en wil deze met elkaar vergelijken. De instelling moet de cijfers eerst verder bewerken en handmatig in de eigen analysedata-

De voordelen van XBRL

Om bovengenoemde problemen te ondervangen zouden de organisaties de uitdaging aan moeten gaan om efficiënt en effectief het rapportageproces in te richten. Hiermee kunnen ze omvangrijke besparingen realiseren en de waarde van informatie behouden en deze zelfs verbeteren. Naast het efficiënter uitwisselen van informatie door middel van standaardisatie zijn er structurele synergievoordelen te behalen door het rapportageproces efficiënter te structureren. Uit de praktijk blijkt namelijk dat de benodigde informatie voor de verschillende verantwoordingsverklaringen veelal een grote gemeenschappelijke deler heeft.

Extensible Business Reporting Language (XBRL) is een taal die (financiële) feiten op elk niveau binnen een organisatie kan standaardiseren en waarmee enorme voordelen te behalen zijn. Welke, vraagt u zich af?

Ten eerste wordt de informatieverwerking en -aggregatie efficiënter waardoor kosten bespaard kunnen worden. Ook kan veel sneller worden gerapporteerd. Wij willen hier wel een kanttekening plaatsen. Steeds sneller rapporteren leidt namelijk niet altijd tot kostenvoordelen. Er zijn situaties denkbaar waarin de kosten van nog sneller rapporteren niet meer opwegen tegen het tijdsvoordeel aan de gebruikerszijde. Organisaties moeten streven naar het optimale punt tussen de tijd van het verstrijken van de rapportageperiode en het tijdstip waarop gerapporteerd wordt versus de totale kosten die gemoeid zijn met het genereren van de informatie. Figuur 1 geeft dit optimale punt weer.

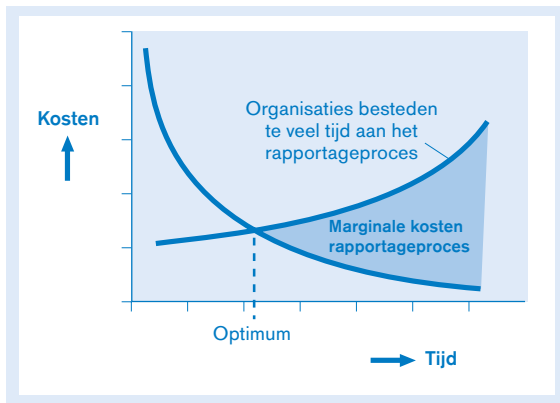
Ten tweede zullen de kosten voor de opslag van data dalen en zullen historische data efficiënter gearchiveerd kunnen worden waardoor het opzoeken eenvoudiger wordt. Ook het aggregeren van informatie uit diverse bronsystemen zal eenvoudiger worden waardoor effectieve (management)rapportages kunnen worden opge-

base overzetten, alvorens echt te kunnen beginnen met de vergelijking.

De data zijn moeilijk te interpreteren, te analyseren en te vergelijken met andere data.

Een toezichthouder breidt zijn rapportagevereisten uit. De verplichte disclosures worden omvangrijker. De leverende ondernemingen hebben moeite met het aanleveren van de nieuwe rapportages, omdat ze de gegevens niet eenvoudig kunnen ontsluiten uit hun eigen bronsystemen.

De organisaties kunnen niet tijdig en/of adequaat de data uitbreiden met nieuwe elementen.

Figuur 1. Optimum kosten versus tijdsduur rapportageproces.

steld. Ten slotte kan nog gesteld worden dat integratie van nieuwe bedrijfsactiviteiten/bedrijven of het ontvlechten van activiteiten vanuit de rapportageketen eenvoudiger wordt.

Ook aan de gebruikerskant zijn voordelen te onderkennen. Informatie wordt gestructureerd in een eenvoudig bewerkbaar format aangeleverd. Hiermee wordt de analysetijd voor de ontvanger aanzienlijk verkort. Op het gebied van de interne informatievoorziening zijn er zelfs mogelijkheden om bijvoorbeeld aan een manager ‘highlight’-rapportages te sturen die een hoge (bijvoorbeeld dagelijkse) frequentie hebben, waarbij alleen die aspecten gerapporteerd worden die afwijken. Een soort reporting by exception. Daarnaast kunnen managers zelf de mate van detail bepalen door het inzoomen op de gepresenteerde financiële gegevens. Het is evident dat externe gebruikers van informatie dezelfde voordelen kunnen hebben.

De te realiseren voordelen in kosten zijn het grootst op het niveau van transactieverwerking en rapportering. Figuur 2 laat dat zien.

Een mooi verhaal, zult u denken, maar kleven er dan helemaal geen nadelen aan de invoering van XBRL? Nee, alleen enkele randvoorwaarden zullen veranderen. Zo zal het uitwisselen van XBRL-informatie impact hebben op de effectiviteit van de IT-infrastructuur. Doordat XBRL-bestanden met een hoog datavolume over het IT-netwerk worden uitgewisseld, stelt dit grenzen aan de verwerkingscapaciteit van de huidige IT-infrastructuur. Daarnaast brengt het uitwisselen van elektronische (financiële) gegevens over het internet c.q. intranet (door middel van webservices) beveiligingsrisico's met zich mee. Organisaties dienen daarom (additionele) maatregelen te treffen om de betrouwbaarheid van de uitwisseling van gevoelige (financiële) gegevens te waarborgen.

De techniek achter de oplossing

XBRL is een technische standaard die elektronische uitwisseling van financiële data standaardiseert. Deze vorm van standaardisatie is net zo vergaand als HTML voor het internet. Miljarden mensen in de wereld maken gebruik van internet, bezoeken websites, maar kennen de achterliggende techniek niet, en zo hoort het ook. Bij de technenuten zijn de voordelen van HTML bekend: een eenvoudiger uitwisseling van data tussen websites, eenduidige zoekmachines, de mogelijkheid van meerdere applicaties voor internet. XBRL beoogt in essentie hetzelfde te bereiken met business reporting. Alleen kampt XBRL met het probleem dat business reporting al anderhalve eeuw bestaat en hierdoor bepaalde – niet altijd rationele – gebruiken kent. En daar zit nou net de crux. In tegenstelling tot HTML zal in het geval van business reporting de techniek zich aan moeten passen aan de bestaande gebruiken. Een zeer ingrijpende gebeurtenis dus. In vogelvlucht kan XBRL als afgebeeld in figuur 3 gevisualiseerd worden.

Deze basiscomponenten van XBRL zijn in tabel 1 beschreven.

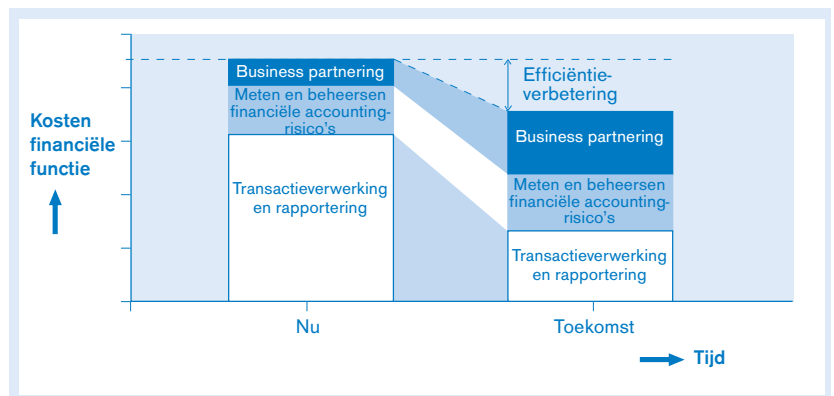
De structuur van figuur 3 is wellicht voor velen bekend, maar vormt slechts het topje van de ijsberg. Want hoewel de hiermee geïllustreerde techniek de enabler is, zijn de randvoorwaarden minstens zo belangrijk.

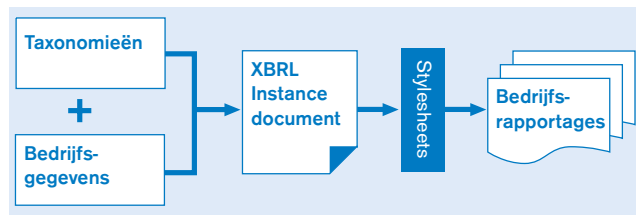
Wij signaleren de volgende (rand)voorwaarden voor een succesvolle toepassing van XBRL:

- XBRL vereist de inrichting van een taxonomie.
- XBRL vereist een adequate afstemming tussen systemen, processen en mensen.
- XBRL vereist een gefaseerde aanpak.

In het verdere verloop van dit artikel zullen wij aangeven waarom deze randvoorwaarden eigenlijk net zo belangrijk zijn als de techniek zelf.

Figuur 2. Evolutionaire Stadia Financiële Functie ([Waa03]).

Figuur 3. Basiscomponenten XBRL.

Inrichting van een taxonomie

De taxonomie binnen XBRL bestaat uit beschikbare informatie-elementen die voortvloeien uit de afspraken die gemaakt zijn over de inhoud van de informatieverstrekking tussen de verstrekker en de informatieontvanger. Deze afspraken kunnen één op één gemaakt worden, op het niveau van een bedrijfstak, landelijk of zelfs op mondiaal niveau. Essentieel hierbij is dat hoe beter de beschikbare elementen de gemaakte afspraken weerspiegelen, des te waardevoller de opgestelde taxonomie is. Met waardevol bedoelen wij in deze context dat alle partijen, zowel informatieverstrekkers als ontvangers, baat hebben bij een taxonomie die door een zo groot mogelijk aantal partijen wordt ondersteund.

Door de toename van de administratieve lasten heeft de Nederlandse overheid het Nederlandse Taxonomie Project (NTP) geïnitieerd. Dit project heeft tot doel de weg te effenen voor het realiseren van administratieve lastenverlichting voor ondernemers in de financiële-rapportageketen. Het ministerie van Justitie en het ministerie van Financiën zijn van plan de lasten voor ondernemers te verlichten door digitale gegevensaanlevering met behulp van XBRL mogelijk te maken. Het doel is een taxonomie te definiëren waarbij de gebruiker zijn jaarverslaggeving (DutchGAAP), belastingaangifte en statistische gegevens die aangeleverd moeten worden in

één keer kan opgeven, waarmee het dubbel vastleggen en opgeven van deze informatie niet meer nodig is.

Ook wereldwijd zijn er taxonomieën ontwikkeld die gebaseerd zijn op verslaggevingsstandaarden. De bekendste zijn de taxonomieën voor IFRS en US-GAAP. Deze taxonomieën heten volgens de standaardzetters 'compliant' te zijn met de hiervoor genoemde standaarden, waardoor het mogelijk is financiële rapportages op IFRS- of US-GAAP-grondslagen op te stellen. Andere bekende internationale taxonomieën hebben betrekking op de rapportages van financiële instellingen aan de centrale bank van een land. Voorbeelden van deze landen zijn Australië en het Verenigd Koninkrijk.

Het is evident dat de kwaliteit van een taxonomie een grote invloed heeft op de waarde van de informatie die met behulp van die taxonomie wordt gegenereerd. Als het 'woordenboek' immers onduidelijk is, hoe kan een gebruiker het stuk dan lezen? Een voorwaarde voor een kwalitatief goede taxonomie is dat de bestaande regelgeving en afspraken op grond waarvan de informatie tot stand komt eenduidig vertaald worden in een taxonomie. Een andere belangrijke voorwaarde is dat de gebruiker van de taxonomie over voldoende kennis moet beschikken van de regelgeving/afspraken en XBRL om de elementen in de taxonomie te kunnen verbinden met de vastleggingen.

Tabel 1. Basiscomponenten XBRL.

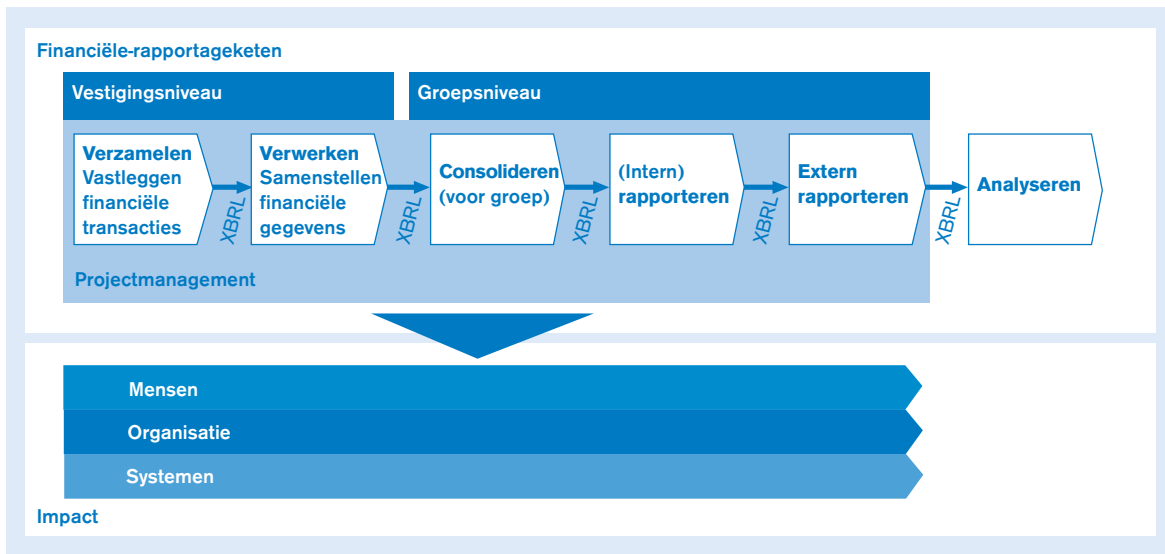
Onderdeel	Omschrijving
Taxonomie	Een taxonomie is te beschouwen als een woordenboek. Taxonomieën voorzien in de regels voor het vaststellen van XBRL-labels. Zo zijn er industriespecifieke taxonomieën ontwikkeld zoals US-GAAP en IFRS, en zijn er specifieke taxonomieën die toezichhouders of de Belastingdienst hanteren.
XBRL Instance document	Het XBRL Instance document bevat de feitelijke financiële gegevens zoals deze zijn beschreven in de gebruikte index met financiële gegevens (taxonomie). Deze documenten zijn computerplatform-onafhankelijk en kunnen eenvoudig tussen verschillende applicaties worden uitgewisseld, mits deze applicaties XBRL ondersteunen.
Stylesheets	De stylesheets worden gebruikt om de data op een bepaalde manier te presenteren en om te vormen in een gewenst uitvoerformaat. Door middel van stylesheets kan men informatie presenteren of omvormen in een gewenst uitvoerformaat. eXtensible Stylesheet Language (XSL) stelt vast hoe een document wordt gerepresenteerd c.q. gepresenteerd. Zo kan men bijvoorbeeld een jaarrekening in PDF, HTML of RTF tekstformaat weergeven.

XBRL vereist een adequate afstemming tussen systemen, processen en mensen

De financiële-rapportageketen

Om rapportagegegevens beter op te kunnen leveren, is het van belang het proces goed in kaart te brengen. De hier gepresenteerde financiële-rapportageketen (gebaseerd op het model van Zachary Coffin) geeft een helder beeld van de procesactiviteiten die een rol spelen bij het rapportageproces ([Coff00]). De bouwstenen van dit model zijn universeel en dus voor iedere organisatie van toepassing. De complexiteit van het rapportageproces zit vooral in het aantal betrokken partijen die ieder hun eigen verantwoordelijkheden en wensen hebben ten aanzien van de inhoud van de informatie en de wijze waarop deze wordt weergegeven.

Het financiële-rapportageproces start met de primaire bedrijfsprocessen van een organisatie. Deze processen bestaan uit de bedrijfsoperaties, zoals het vastleggen

Figuur 4. De financiële-rapportageketen.

en verwerken van financiële transacties, en leveren de brongegevens voor de uiteindelijk op te stellen rapportage. Deze brongegevens worden eerst intern verwerkt door een administratieve afdeling om vervolgens een interne rapportage op te leveren voor het management op vestigingsniveau. Het consolideren is de volgende processtap. Dit houdt in dat de financiële (divisie)resultaten worden samengevoegd om geconsolideerde gegevens van de gehele organisatiegroep op te leveren. Deze geconsolideerde balans maakt deel uit van de managementrapportages die aan het (divisie)management of aan interne groepsanalisten worden gerapporteerd. Na het intern rapporteren controleren auditors de gegevens waarna de informatie bewerkt wordt en wordt verstrekt aan externe partijen, zoals toezichthouders of aandeelhouders. Uiteindelijk kan de verstrekte informatie nog worden geanalyseerd door investeerders en externe analisten, die de informatie gebruiken om een beter inzicht te verkrijgen in de financiële situatie van de organisatie.

XBRL binnen de financiële-rapportageketen

XBRL kan dus de hele informatieketen ondersteunen, van het uitwisselen van specifieke detailgegevens tot het uitwisselen van geaggregeerde (geconsolideerde) informatie ten behoeve van (periodieke) verantwoordingsrapportages. De externe uitwisseling van geaggregeerde financiële gegevens wordt ook wel aangeduid met XBRL FR (Financial Reporting). Interne uitwisseling van gedetailleerde financiële gegevens zoals journaalboekingen wordt soms met XBRL GL (General Ledger) aangeduid. XBRL kan op de volgende manieren binnen de informatieketen worden ingezet:

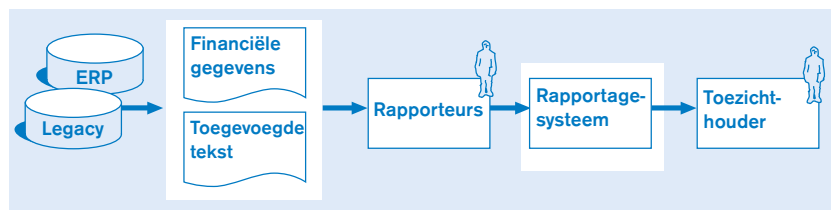
- XBRL voor verantwoording aan verantwoordingsinstelling;
- XBRL voor de belastingaangiften.

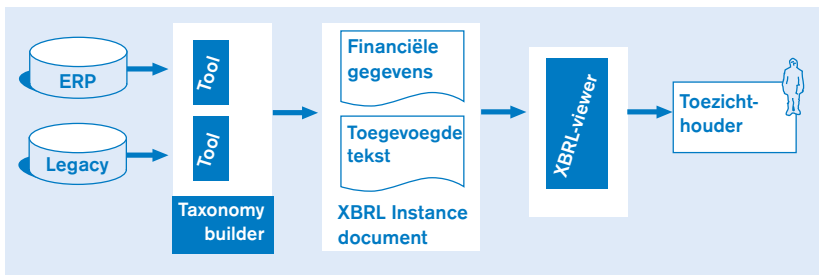
We zullen nu kort het huidige rapportageproces ten behoeve van de verantwoording aan de verantwoordingsinstelling in kaart brengen, vervolgens zullen we een situatie schetsen waarin XBRL is ingezet.

Het huidige rapportageproces zou eruit kunnen zien als weergegeven in figuur 5.

In dit proces zijn de financiële en niet-financiële gegevens afkomstig uit verschillende databases of datawarehouses. De benodigde financiële en niet-financiële gegevens (bijvoorbeeld toelichting bij financiële gegevens) worden in een veelvoud van gegevensformaten aangeleverd. De rapporteurs bewerken deze aangeleverde gegevens in verschillende applicaties om de benodigde financiële gegevens voor de rapporteurs op te stellen. Het is overbodig om hierbij aan te geven dat dit een arbeidsintensief proces is waarbij veel gebruikgemaakt wordt van zelfcontrole met een hoge inherente kans op fouten. Veelal worden de financiële gegevens 'geknipt en geplakt' uit verschillende worksheets alvorens de juiste gegevens voor de rapportage te verzamelen. De ingediende rapportage wordt door de informatieontvanger gebruikt voor toetsing en om verdere analyses uit te voeren. De aangeleverde informatie is echter niet gestandaardiseerd en gestructureerd opgemaakt.

Figuur 5. Huidige situatie externe informatie-uitwisseling.

Figuur 6. Standaardisering (externe) informatie-uitwisseling.

Figuur 6 toont hoe na invoering van XBRL het rapportageproces eruit zou kunnen komen te zien.

Financiële en niet-financiële gegevens die gerapporteerd moeten worden aan de informatieontvanger, dienen door een XBRL-tool te worden ingelezen en te worden gelabeld. Het labelen van (financiële) gegevens dient te gebeuren volgens de taxonomie van bijvoorbeeld het CBS of de Belastingdienst. De feitelijke rapportage bestaat uit het XBRL Instance document, dat wordt geëxporteerd naar de toezichthouder. Het XBRL Instance document dient door de gehanteerde applicaties van de informatieontvanger te kunnen worden ingelezen. Deze applicaties dienen XBRL-functionaliteit te hebben of dienen daartoe te worden geüpgraded. De volgens XBRL gestructureerde informatie kan daarna direct worden aangeleverd aan externe partijen, waarna deze de informatie meteen kunnen gebruiken om verdere analyses uit te voeren.

Tegenwoordig bieden veel softwareleveranciers al een dergelijke XBRL-tool om een taxonomie te creëren, deze in te laden en bewerkingen hierop uit te voeren. Dergelijke tools worden ook wel aangeduid als taxonomy builders. Daarnaast zijn er XBRL-viewers op de markt die XBRL-informatie kunnen inladen, deze informatie kunnen weergeven en kunnen exporteren. Zo zijn softwareapplicaties als MS Excel en MS Word inmiddels uitgerust met een XBRL-viewerfunctionaliteit. Deze applicaties hebben voorsnog niet de mogelijkheid een XBRL-taxonomie te creëren!

XBRL: het cement tussen de stenen

De financiële rapportageketen uit figuur 4 geeft aan dat invoer van XBRL een allesbepalende invloed heeft. De implementatie van XBRL binnen een organisatie zou gezien kunnen worden als het cement tussen reeds bestaande stenen. Daarmee heeft XBRL dus een zeer grote invloed op de randvoorwaarden. Enkele belangrijke aspecten hierbij zijn de IT-systemen, de procedures en richtlijnen, de medewerkers, het beveiligingsbeleid en andere organisatorische aspecten. Hoe groot deze invloed op de afzonderlijke aspecten voor een organisatie kan zijn, verschilt per organisatie. Niettemin zal men zich er terdege van bewust moeten zijn dat een XBRL-implementatie geen zuiver technische aangelegenheid is maar dat de invloed veel en veel groter is. Er

zal een goede afstemming tussen systemen, processen en mensen moeten zijn. Bij dit alles is een gestructureerde projectmatige aanpak essentieel.

XBRL vraagt een gefaseerde aanpak

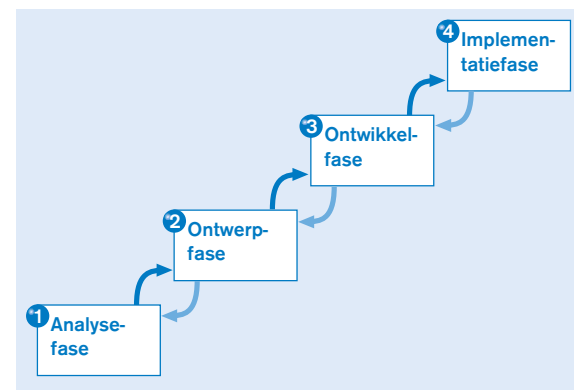
Het is evident dat de implementatie van XBRL, die zo'n invloed heeft op een organisatie, gestructureerd moet plaatsvinden, wil een transitie technisch succesvol zijn en de acceptatiegraad binnen een organisatie hoog zijn. In dit verband hebben wij vier fasen onderkend, die – gevat in een model – een gestructureerde implementatie van XBRL in een organisatie mogelijk maken. Zoals bij meerdere omvangrijke automatiseringstrajecten het geval is, is het verstandig om XBRL eerst op kleine schaal te implementeren en daarbij te kiezen voor een top-down-benadering. Bijvoorbeeld door eerst XBRL op holdingniveau in te zetten en pas in een later stadium een implementatie op vestigingsniveau te overwegen. Niet alleen worden hierdoor eventuele probleemgebieden op technisch en organisatorisch vlak tijdig gesignaleerd, tevens geeft deze aanpak handreikingen om een verdere uitrol van XBRL effectiever in te steken. Ten slotte wordt de XBRL-acceptatiegraad verhoogd op het moment dat de voordelen van de eerste implementatie zijn gerealiseerd.

Wij zullen nu voornamelijk ingaan op de activiteiten die in de analysefase plaatsvinden, aangezien de meeste organisaties zich nog in deze fase bevinden.

Analysefase

Het identificeren en selecteren van inefficiënt presterende financiële-rapportageprocessen

Het uitvoeren van een gedegen efficiencyanalyse van de rapportageketen binnen een organisatie laat zien op welke gebieden het meeste voordeel te behalen valt met standaardisatie. Met deze analyse wordt feitelijk de aard en omvang van de implementatie gedefinieerd. Zij kan

Figuur 7. Projectmatige aanpak.

tevens als basis dienen voor de investeringsbeslissing die genomen moet worden. Het doel is om te komen tot een kosten-batenanalyse op diverse gebieden binnen de rapportageketen. In dit verband is het verstandig om de rapportageketen breed te zien. Deze heeft betrekking op financiële informatie, niet-financiële informatie, informatie ten aanzien van de interne beheersing (Sarbanes-Oxley), functioneringsinformatie, etc.

Het analyseren van de huidige en gewenste situatie

De volgende stap is om binnen de geselecteerde rapportageprocessen de rapportageketen in kaart te brengen. Hierbij zijn overwegingen van belang zoals welke data-elementen er nu worden gebruikt voor de rapportage, in welke brongegevens deze data worden vastgelegd en in welke (digitale) vorm zij beschikbaar zijn. Daarnaast is het van belang om de gewenste situatie te definiëren. Uitgangspunt hierbij is de gewenste rapportagevorm en de hiervoor benodigde data-elementen. Tevens kan hierbij de vraag aan de orde komen of het gewenst is bepaalde data in een andere vorm vast te gaan leggen en eventueel in een ander format. In dit proces zou ook aansluiting kunnen worden gezocht bij een bestaande taxonomie. Wanneer er sprake is van meerdere taxonomieën die hiervoor beschikbaar zijn, zal een taxonomieselectie een belangrijk onderdeel van dit proces zijn. Ook dient rekening te worden gehouden met vereisten op het gebied van de externe informatievoorziening. Het is evident dat het aansluiten van de interne informatievoorziening op de externe informatievoorziening grote efficiencyvoordelen met zich mee kan brengen. Dit hoeft overigens niet zo te zijn en afzien van een dergelijke aansluiting is zeker een mogelijkheid. Een gedegen analyse blijft essentieel.

De output van deze processtap zou een GAP-analyse en een migratieplan kunnen zijn, die als basis dienen voor het functionele en het technische ontwerp.

Ontwerp-, ontwikkel- en implementatiefase

Aangezien dit artikel vanuit het oogpunt van corporate governance geschreven wordt en daardoor een sterk beleidsmatig karakter heeft, voert het te ver om hier specifiek aandacht te besteden aan de operationele aspecten die van belang zijn bij een XBRL-implementatie. Daarnaast is er ook nog maar zeer weinig praktijkervaring opgedaan op dit gebied, waardoor het risico bestaat dat niet alle relevante aspecten geraakt worden.

Conclusie

Dit artikel heeft de voordelen beschreven die XBRL kan realiseren voor zowel gebruikers als opstellers van informatie. En die zijn niet mis: efficiëntere informatieverstrekking, lagere kosten voor opslag van informatie, eenvoudiger aggregatie en snellere analyse van informatie. Dit artikel geeft ook aan dat een geïntegreerd IT-beleid essentieel is om te kunnen voldoen aan de steeds strenger wordende compliancyvereisten, zoals SOX en Tabaksblad. Wij zijn van mening dat de mogelijkheden die XBRL op dit terrein te bieden heeft zeker niet over het hoofd gezien mogen worden door organisaties. Bij een XBRL-implementatie zijn de randvoorwaarden echter zeker zo belangrijk als de techniek zelf. Helaas wordt hier in publicaties maar weinig aandacht aan besteed.

Bij een XBRL-implementatie zijn de randvoorwaarden zeker zo belangrijk als de techniek zelf

Ten slotte nog dit. Wij vinden het niet zinvol om te discussiëren of XBRL invloed gaat hebben op organisaties, want dat zal zo zijn. Het komt sneller dichterbij dan u wellicht denkt. Het is ook niet zinvol om zich eindeloos te verdiepen in de techniek; de kennis is beschikbaar en de techniek dringt steeds verder naar de achtergrond binnen de applicaties. Onze boodschap in het kort: kijk naar het verhaal achter de techniek om als organisatie optimaal te kunnen profiteren van de implementatie van XBRL in uw rapportageketen en u bepaalt de voordelen die u wilt behalen met XBRL!

Literatuur

- [Bigg04] Drs. ing. S.R.M. van de Biggelaar RE, *Standardisatie van alles: de laatste trend?*, Compact 2004/4.
- [Coff00] Z. Coffin, *Digital reporting: Why every company is a digital media company*, White paper 2000.
- [Groe05] Max Groen en Mark de Haas, *Zes misverstanden over XBRL*, De Accountant, 2005.
- [Haas05] Mark de Haas en Jan Pasmooij, *XBRL: fictie of spoedig realiteit*, Accountancynieuws, 2005.
- [Hill03] G. Hillenius, *Informatiewerk kan productiever*, Computable, 2003.
- [Vank05] G. Vankan, *Bedrijven zien IT over het hoofd bij invoering corporate governance*, persbericht KPMG 02-02-2005, www.kpmg.nl.
- [Waa03] F. van der Waa, P. Rothwell en D. Beekhuizen, *XBRL: van leuk idee tot praktische toepassing*, Tijdschrift Controlling, 2003.